

natasa.matulayova@fvp.slu.cz

Ústav veřejné správy a sociální politiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

UVSSPUPo4o

NEZISKOVÝ SEKTOR

NATAŠA MATULAYOVÁ

CÍLE PŘEDMĚTU

- Předmět nabízí základní vhled do problematiky neziskového sektoru a neziskových organizací a umožňuje kriticky pochopit aktuální dění ve sféře neziskového sektoru a jeho roli v procesu transformace a modernizace české společnosti po roce 1989.
- Cílem předmětu je představit neziskové organizace a ukázat, jak současné neziskové organizace fungují jako prostředí, v němž jsou lidé socializováni do role zodpovědných angažovaných občanů.
- Hlavní důraz je kladen na schopnost aplikovat teoretické poznatky a přístupy při zkoumání vybraných neziskových organizací i neziskového sektoru jako celku.

VÝSTUPY Z UČENÍ

Student bude po absolvování předmětu schopen:

- definovat hlavní pojmy, vysvětlit charakteristiky neziskových organizací a popsat jejich roli ve společnosti,
- aplikovat znalosti o právních formách neziskových organizací a způsobech jejich financování, včetně schopnosti identifikovat relevantní zdroje financování,
- analyzovat příklady z praxe, hodnotit sociální dopad neziskových aktivit,
- identifikovat současné problémy a inovace v neziskovém sektoru a diskutovat jejich důsledky pro českou i globální společnost.

1. Úvod do neziskového sektoru - Definice, charakteristiky a role neziskového sektoru. Rozdíly mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem.
2. Historie a vývoj neziskového sektoru - Historické milníky v ČR a zahraničí. Proměny role neziskových organizací v čase.
3. Právní rámec neziskového sektoru - Právní formy neziskových organizací (např. spolky, nadace, obecně prospěšné společnosti). Zákony upravující činnost neziskových organizací.
4. Financování neziskových organizací - Zdroje financování: dotace, granty, fundraising, crowdfunding. Příklady dobré praxe financování.
5. Řízení a struktura neziskových organizací - Organizační struktura a role vedení. Strategické plánování a řízení projektů.
6. Sociální dopad neziskových organizací - Jak měřit a hodnotit dopad činnosti neziskových organizací. Příklady úspěšných projektů s významným dopadem.
7. Spolupráce s komunitou a dobrovolnictví - Význam a role dobrovolníků. Jak motivovat a zapojit komunitu.
8. Trendy a inovace v neziskovém sektoru - Digitální technologie, sociální sítě a jejich vliv. Sociální podnikání a inovativní přístupy.
9. Výzvy a problémy neziskového sektoru - Udržitelnost, transparentnost a odpovědnost. Legislativní a finanční překážky.
10. Závěr a diskuse - Shrnutí poznatků, reflexe. Budoucnost neziskového sektoru.

METODY HODNOCENÍ

Předmět bude ukončen zápočtem (počet kreditů: 3).

Podmínkou získání zápočtu je splnění požadavků stanovených v cvičeních a úspěšné absolvování písemného testu s výsledkem alespoň 60 %.

Podmínkou účasti na písemném testu je splnění následujících požadavků stanovených pro cvičení:

Docházka: Povinná účast. Omluveny mohou být maximálně 2 hodiny absence z důvodu nemoci nebo závažných okolností.

Zdůvodnění absence je nutné zaslat vyučujícímu cvičení e-mailem.

Prezentace tématu a plnění požadavků z cvičení: Studenti prezentují přidělené téma podle předem stanoveného rozpisu a musí být schopni o prezentovaném tématu diskutovat s ostatními.

Aktivní účast na cvičeních: Studenti se musí aktivně zapojovat do činností a diskusí probíhajících v cvičeních dle zadání. **Pasivní přístup může být důvodem pro nesplnění požadavků cvičení.**

LITERATURA

VÍT, Pavel. Praktický právní průvodce pro neziskové organizace. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

MATULAYOVÁ, Tatiana, Pavlína JURNÍČKOVÁ, Jakub Doležel a kol. Motivace k dobrovolnictví. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5110-7.

TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6.

ŠIMKOVÁ, Eva. Management a marketing v praxi neziskových organizací. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. ISBN 978-80-7435-230-0.

FRIČ, Pavol (ed). Občanský sektor v ohrožení. Praha: SLON, 2016. ISBN 978-80-7419-243-2.

FRIČ, Pavol a Martin VÁVRA. Tři tváře komunitního dobrovolnictví. Praha: Agnes, Hestia, 2012. ISBN 978-80-903696-9-6.

PROČ ?

???

PROČ ?

Neziskové organizace jako klíčový aktér sociálních služeb

- **Doplňují a rozšiřují služby veřejné správy** – státní a obecní instituce nejsou schopny samy pokrýt všechny sociální potřeby občanů.
- **Specializace na různé cílové skupiny** – neziskové organizace se často zaměřují na zranitelné skupiny, jako jsou senioři, osoby se zdravotním postižením, lidé bez domova, děti v ohrožení nebo oběti domácího násilí.
- **Flexibilita a inovace** – neziskové organizace mohou rychle reagovat na nové sociální problémy a zavádět inovativní přístupy, které státní správa často implementuje pomaleji.

Spolupráce veřejné správy a neziskového sektoru

Zajištění veřejných služeb – mnoho sociálních služeb je financováno státem, ale realizováno neziskovými organizacemi.

Partnerství při řešení sociálních problémů – například při podpoře rodin v krizi, integraci menšin nebo prevenci kriminality.

Grantová a dotační politika – studenti by měli rozumět tomu, jak stát podporuje neziskové organizace a jaké mechanismy financování existují.

PROČ ?

Právní a organizační rámec neziskového sektoru

Typy neziskových organizací v ČR – studenti se naučí rozlišovat mezi spolky, nadacemi, obecně prospěšnými společnostmi a dalšími formami.

Legislativa a regulace – veřejná správa musí zajistit kontrolu a regulaci neziskových organizací, ale zároveň jim poskytuje právní a finanční rámec pro jejich činnost.

Transparentnost a odpovědnost – studenti by měli porozumět tomu, jak neziskové organizace zajišťují odpovědné hospodaření s veřejnými prostředky.

Neziskový sektor jako zaměstnavatel a profesní příležitost

Pracovní možnosti pro absolventy – studenti sociální práce ve veřejné správě se mohou uplatnit v neziskových organizacích jako sociální pracovníci, koordinátoři projektů, grantoví manažeři či odborní poradci.

Dobrovolnictví jako cesta k praxi – neziskové organizace často nabízejí možnosti praxe a dobrovolnické zkušenosti, které mohou studentům pomoci získat profesní dovednosti.

Možnost zapojení do sociálních inovací – například skrze komunitní projekty nebo advokační činnost.

PROČ ?

Neziskové organizace jako hlas občanské společnosti

Obhajoba práv a advokační činnost – neziskové organizace často zastupují zájmy občanů a upozorňují na společenské problémy.

Participace veřejnosti na správě věcí veřejných – zapojení občanů do rozhodovacích procesů je důležité pro fungování demokratické společnosti.

Sociální práce a komunitní rozvoj – neziskové organizace často iniciují komunitní projekty zaměřené na sociální začleňování a participaci občanů.

Proč je předmět důležitý pro Vás?

Pomáhá Vám **pochopit propojení mezi veřejnou správou a neziskovým sektorem.**

Poskytuje **praktické dovednosti**, které využijete ve své budoucí profesi – ať už ve státní správě, nebo přímo v neziskových organizacích.

Umožňuje Vám **lépe porozumět sociálním problémům** a hledat efektivní řešení skrze partnerství veřejné správy a občanské společnosti.

Otevírá dveře k **možnostem praxe, dobrovolnictví a zaměstnání** v oblasti sociálních služeb.

CO JE NEZISKOVÝ SEKTOR?

Neziskový sektor zahrnuje organizace, které primárně nefungují za účelem zisku, ale pro **veřejně prospěšné účely**.

Definice: Nezisková organizace je právnická osoba, která vykonává činnost zaměřenou na obecný prospěch, bez rozdělování zisku mezi členy.

Hlavní znaky:

- Nezávislost na vládě a trhu
- Reinvestice případných zisků do svých aktivit
- Dobrovolná účast (např. ve formě dobrovolnictví)

Příklady známých neziskových organizací ?

CHARAKTERISTIKY NEZISKOVÉHO SEKTORU

Cíle: Neziskové organizace usilují o **společenský prospěch**, ať už v oblasti sociální, zdravotní, kulturní, ekologické nebo vzdělávací.

Financování: Kombinace zdrojů jako **granty, dary, členské příspěvky, fundraising a veřejné dotace**.

Právní formy v ČR:

- Občanská sdružení (spolky)
- Nadace a nadační fondy
- Obecně prospěšné společnosti (OPS)
- Církevní organizace

Dobrovolnictví: Klíčový prvek fungování mnoha organizací.

HLAVNÍ ROLE NEZISKOVÉHO SEKTORU

Doplňování veřejných služeb: Poskytují sociální, zdravotní a vzdělávací služby, kde stát nestačí.

Ochrana lidských práv a advokační činnost: Reprezentují zranitelné skupiny (např. organizace na ochranu dětí, ekologická hnutí).

Posilování občanské společnosti: Podněcují aktivní zapojení lidí do veřejného života.

Inovace: Experimentují s novými způsoby řešení sociálních problémů.

...

ROZDÍLY MEZI VEŘEJNÝM, SOUKROMÝM A NEZISKOVÝM SEKTOREM

Sektor	Primární cíl	Financování	Příklady organizací
Veřejný			
Soukromý			
Neziskový			

ROZDÍLY MEZI VEŘEJNÝM, SOUKROMÝM A NEZISKOVÝM SEKTOREM

Sektor	Primární cíl	Financování	Příklady organizací
Veřejný	Poskytování služeb občanům	Daně, veřejné rozpočty	Školy, nemocnice, úřady
Soukromý	Generování zisku	Prodej produktů/služeb	Firmy (Google, Škoda Auto)
Neziskový	Společenský prospěch	Dary, granty, fundraising	Nadace, spolky, charity

FINANCOVÁNÍ NEZISKOVÉHO SEKTORU

- **Veřejné finance:** Státní dotace, granty, evropské fondy.
- **Soukromé zdroje:** Dary, sponzorství, fundraising.
- **Vlastní činnost:** Příjmy z benefičních akcí, sociální podnikání.
- **Výzvy financování:** Nejistota příjmů, administrativní náročnost žádostí o dotace.

DOBROVOLNICTVÍ A JEHO VÝZNAM

???

Role dobrovolníků:

Motivace:

Formy dobrovolnictví:

Organizace:

DOBROVOLNICTVÍ A JEHO VÝZNAM

Role dobrovolníků: Poskytují čas a dovednosti bez finanční odměny.

Motivace: Osobní rozvoj, profesní zkušenosti, společenská odpovědnost.

Formy dobrovolnictví:

Krátkodobé (sbírky, akce)

Dlouhodobé (mentoring, sociální práce)

Dobrovolnická centra a programy (ADRA, Český červený kříž).

Vlastní příběh dobrovolníka ?

VÝZVY A PROBLÉMY NEZISKOVÉHO SEKTORU

Finanční nestabilita: Závislost na grantech a darech.

Administrativní zátěž: Byrokratické požadavky na transparentnost.

Profesionalizace vs. dobrovolnictví: Napětí mezi placenými pracovníky a dobrovolníky.

Měření dopadu: Jak prokázat efektivitu neziskových aktivit?

TRENDY A BUDOUCNOST NEZISKOVÉHO SEKTORU

Digitalizace: Online fundraising, crowdfundingové platformy.

Sociální podnikání: Kombinace neziskových a podnikatelských modelů.

Spolupráce s firmami: CSR projekty a udržitelnost.

Nové formy dobrovolnictví: Virtuální dobrovolnictví, firemní dobrovolnictví.

DISKUZNÍ OTÁZKY

Jaké neziskové organizace znáte a jaký mají dopad?

Jaké jsou největší výzvy neziskového sektoru v České republice?

NEJVĚTŠÍ VÝZVY NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICĚ

Financování a finanční stabilita

Závislost na grantech a dotacích – Mnoho organizací spoléhá na veřejné financování, které je nejisté a administrativně náročné.

Nedostatek dlouhodobé finanční podpory – Grantové výzvy jsou často krátkodobé, což ztěžuje dlouhodobé plánování.

Konkurence o zdroje – Rostoucí počet neziskových organizací vede ke zvýšené konkurenci o omezené finanční prostředky.

Byrokracie a legislativní překážky

Komplikovaná administrace dotací a grantů – Zdlouhavé procesy, složitá pravidla a vysoké požadavky na administrativu zatěžují neziskovky.

Časté změny legislativy – Právní úpravy týkající se neziskového sektoru se mění a organizace se musí neustále přizpůsobovat novým podmínkám.

Nedostatečné daňové úlevy pro dárce – I když existují daňové odpočty, nejsou dostatečně motivující pro větší dárce.

NEJVĚTŠÍ VÝZVY NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE

Profesionalizace a lidské zdroje

Nedostatek kvalifikovaných pracovníků – Nízké platy a nejistota pracovních míst vedou k tomu, že profesionálové často odcházejí do jiných sektorů.

Náročnost kombinace profesionality a dobrovolnictví – Neziskovky často fungují díky dobrovolníkům, ale zároveň potřebují odborníky na fundraising, PR, právo či finance.

Vyhoření a vysoká fluktuace – Zaměstnanci i dobrovolníci jsou často vystaveni stresu a vyčerpání kvůli vysokým nárokům na výkon s omezenými zdroji.

Důvěra veřejnosti a komunikace

Nízká důvěra v neziskové organizace – Část veřejnosti je skeptická k transparentnosti financování a efektivitě činnosti neziskovek.

Slabá propagace úspěchů – Mnoho organizací neumí efektivně komunikovat svůj přínos veřejnosti a donátorům.

Dezinformace a negativní vnímání – Neziskový sektor je někdy cílem dezinformací, které ho vykreslují jako neefektivní nebo zbytečný.

NEJVĚTŠÍ VÝZVY NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE

Spolupráce s veřejným a soukromým sektorem

Slabé propojení s veřejnou správou – Neziskovky často nemají dostatečný vliv na tvorbu veřejné politiky.

Nízká podpora ze strany firem – I když se firemní společenská odpovědnost (CSR) rozvíjí, stále je prostor pro větší angažovanost firem v podpoře neziskových projektů.

Chybějící partnerství mezi neziskovkami – Mnoho organizací pracuje izolovaně a málo spolupracuje na sdílení zdrojů a know-how.

Digitalizace a inovace

Pomalejší adaptace na nové technologie – Mnoho organizací nemá dostatečné zdroje na digitalizaci, automatizaci a efektivní využívání online nástrojů.

Závislost na tradičních metodách fundraisingu – Nové formy financování jako crowdfunding či online kampaně nejsou vždy plně využívány.

Nedostatečné IT dovednosti – Vedení organizací často nemá dostatečné know-how v oblasti online marketingu, sociálních sítí a IT systémů.

Měření dopadu a efektivity

Nedostatek nástrojů pro měření výsledků – Mnoho organizací má problém prokázat konkrétní přínosy své činnosti.

Nedostatek financování na evaluaci projektů – Granty se často soustředí na aktivity, ale ne na vyhodnocování jejich efektivity.

Potřeba transparentnosti a accountability – Organizace musí zvyšovat svou otevřenost, aby získaly důvěru veřejnosti a dárců.

natasa.matulayova@fvp.slu.cz

Ústav veřejné správy a sociální politiky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

**DĚKUJI VÁM
ZA POZORNOST!**